

דף עבודה: נר חנוכה – פתרון

גמרא כיתה ז' · מסכת שבת כא ע"ב · סוגיות חנוכה

1. התאימו כל ביטוי בארמית/בקיצור לפירושו בעברית (כתבו את הפירוש בעמודה הריקה).

הביטוי	הפירוש
ת"ר	תנו רבנן – כך לימדו החכמים
במערבא	בארץ ישראל
טעמא	הטעם, הסיבה
תמניא	שמונה
אע"ג	אף על פי

2. השלימו את הטבלה לפי הברייתא «מצות חנוכה נר איש וביתו».

הדרגה	כמה נרות מדליקים בכל לילה?
נר איש וביתו	נר אחד לכל הבית
המהדרין	נר אחד לכל אחד מבני הבית
המהדרין מן המהדרין	מספר שמשנתנה בכל לילה – יורד לפי בית שמאי, עולה לפי בית הלל

3. כמה נרות מדליקים בלילה השלישי של חנוכה – לפי בית שמאי ולפי בית הלל? הסבירו את החישוב.

תשובה: לפי בית שמאי – 6 נרות (מתחילים ב־8 ויורדים: 8, 7, 6). לפי בית הלל – 3 נרות (1, 2, 3).

4. לפי רש"י, מה פירוש «ימים הנכנסים» ומה פירוש «ימים היוצאין»? איזה מהם מתאים לבית שמאי ואיזה לבית הלל?

תשובה: ימים הנכנסים – הימים שעוד עתידים לבוא; ימים היוצאין – הימים שכבר עברו (כולל היום הנוכחי). בית שמאי מדליקים כנגד הימים הנכנסים, ולכן המספר יורד; בית הלל כנגד הימים היוצאין, ולכן המספר עולה.

5. ההסבר השני לשיטת בית שמאי הוא «כנגד פרי החג». מה הם «פרי החג» לפי רש"י, ואיך זה מסביר ירידה במספר הנרות?

תשובה: פרי החג הם הפרים שהקריבו בסוכות לפי פרשת פנחס; מספרם הולך ופוחת מיום ליום. כך גם הנרות לפי בית שמאי – יורדים מיום ליום.

6. מה הכלל שעליו מבוסס ההסבר השני לשיטת בית הלל? תנו דוגמה משלכם למקום שבו אפשר להשתמש בכלל הזה.

תשובה: "מעלין בקודש ואין מורידין" - בדבר של קדושה מוסיפים ולא מפחיתים. כל דוגמה סבירה, למשל: מי שהתחיל ללמוד בכל ערב, מוסיף מעט מיום ליום ולא מצמצם.

7. סדרו את מקומות הנחת הנר לפי הברייתא - מהמקום הרגיל ועד מצב של סכנה - וכתבו ליד כל מקום מתי מניחים בו.

המקום	מתי?
על פתח הבית מבחוץ	במצב רגיל
בחלון הסמוך לרשות הרבים	למי שגר בעלייה (בקומה עליונה)
על השולחן בתוך הבית	בשעת סכנה

8. מדוע מניחים את הנר דווקא מבחוץ? ציטטו את רש"י והסבירו במילים שלכם.

תשובה: רש"י: "משום פרסומי ניסא". מניחים במקום שהציבור רואה כדי לפרסם את הנס רבים.

9. רבא אומר: "צריך נר אחרת להשתמש לאורה". למה צריך נר נוסף, ומתי אין צורך בו?

תשובה: כי אסור להשתמש באור נר החנוכה, וצריך היכר שהנר הוא נר מצווה. אם יש מדורה - אין צורך בנר נוסף, כי משתמשים באור המדורה. אבל אדם חשוב, שאינו רגיל להשתמש באור מדורה, צריך נר נוסף.

10. קראו את הקטע "מאי חנוכה" ומלאו: א. מה עשו היוונים? ב. מה מצאו החשמונאים? ג. איך ידעו שהשמן טהור (לפי רש"י)? ד. מה קבעו בשנה שלאחר מכן?

תשובה: א. נכנסו להיכל וטימאו את כל השמנים. ב. פך אחד של שמן. ג. הפך היה חתום בחותם הכהן הגדול - רש"י: מוצנע וחתום בטבעתו, ומכאן ידעו שלא נגעו בו. ד. קבעו את הימים כימים טובים בהלל והודאה.

11. רש"י מדגיש שחנוכה נקבע "בהלל והודאה" ולא כימים שאסורים במלאכה. מה לדעתכם המשמעות של חג שעיקרו הודאה? כתבו 2-3 משפטים.

תשובה: תשובה אישית מנומקת. לדוגמה: החג מבקש מאיתנו להכיר טובה ולהודות על הנס, ולכן עיקרו אמירת הלל ו"על הניסים", ולא שביתה ממלאכה.